

MIRADA TEATRAL | MARÍA JOSÉ RAGUÉ-ARIAS

DE WOODY ALLEN A SÓCRATES... O VICEVERSA

Finalmente pude ver este pasado fin de semana dos espectáculos tan dispares como imprescindibles: *Marits i mullers* y *Sócrates*, en

la Villarroel y el Romea, teatros ambos gestionados por Focus que parece haber programado una muy interesante temporada.

A partir de **Woody Allen** *Marits i Mullers* (1992) nos plantea la situación de tres parejas a los nueve años de relación. Se cruzan y entrecruzan. Salen a la luz los sentimientos, frustraciones y deseos. Las tres parejas se conocen entre sí pero sus problemáticas tienen personalidades propias. Una de las tres anuncia a los otros que se ha separado. Y como la gripe, todo es un contagio. Unos se dan cuenta de que su unión se ha roto, otros sueñan con relaciones más carnales, otros crean sobre sí mismos falsos personajes de realización y felicidad. Un enorme **Andreu Benito**, **Joan Carreras** y **Lluís Villanueva** se enfrentan a **Mònia Glaenzel**, **Mar Ulldemolins** y **Sandra Monclús**. Todo funciona en el ajedrez de diálogos finamente enlazados con gran ritmo que dan vida a deseos y frustraciones... ¿Quién se apareja una sola vez y para siempre? Ni Woody Allen ni los protagonistas de esta comedia dirigida con tino y sabiduría. Todos los personajes interactúan, siempre presentes, ante el público que rodea la escena formando

parte de ella y que se interesa y divierte ante esta comedia que **Àlex Rigola** lleva años dirigiendo con gran éxito. Humor e ironía para una reflexión seria sobre la pareja. Una comedia contemporánea brillante y divertida muy bien dirigida e interpretada.

En líneas muy diferentes pero asimismo con excelencia, pude ver también *Sócrates* que al igual que *Marits i Mullers* ha girado ya desde su estreno en Mérida. **Josep Maria Pou** es capaz de envolvernos con su personaje y la grandeza de su figura, de su gesto y de su voz. En este *Sócrates* con texto y dirección de **Mario Gas**, no hay demasiada exposición dialéctica y ni las acusaciones a Sócrates ni su defensa son demasiado contundentes. Visualmente me parecieron demasiado vacías las gradas del escenario, un escenario que, eso sí, Pou llena casi siempre y a menudo emociona

Josep Maria Pou
protagoniza
'Sócrates'.

DAVID RUANO

con su expresividad, como lo hace en el momento de su muerte cuando la cicuta penetra en su cuerpo. Mario Gas ha escrito un texto variado, ameno e interesante que juega con el público y que incluso en determinados momentos, quizá para unir pasado y presente, incurre en la modernidad, como la de hacer que el propio Pou nos advierta de cuando podemos o no utilizar móviles. Hay en el texto de Gas y **Alberto Iglesias** analogías entre los errores de la democracia griega y los de nuestros días. Las interpretaciones son todas de una gran corrección, y de gran fuerza algunas, entre otras la de **Carles Canut** en la escena en que trata de convencer a Sócrates para que salve su vida y también la de **Amparo Pamplona** en el papel de la esposa de Sócrates. O las de **Borja Espinosa**, el fiscal; o **Pep Molina**, el poeta acusador; o los discípulos **Ramon Pujol** y **Guillem Motos**, sorprendentes en el inicio de la obra... Pero éste es el *Sócrates* de Josep Maria Pou y su fuerza sobre el escenario, su capacidad de pasar de la ironía a la energía, su versatilidad, imponen el éxito. Sería difícil decir que es la mejor inter-

pretación de Pou cuya trayectoria está llena de grandísimos éxitos, pero es sin duda una de las mejores.

P.S.: Hoy inaugura temporada el TNC con un espectáculo que dirige **Carme Portaceli** en la Sala Petita.

«Sense humor no hi ha llibertat»

EN 3 MINUTS

Alberto San Juan

Actor i director

El premiat intèrpret recala sol al Goya amb 'Autorretrato de un joven capitalista español', un bany de realitat amb molt d'humor. Només farà sis funcions.

MARTA CERVERA
BARCELONA

—¿Quin és l'origen del muntatge?

—Sorgeix de la necessitat d'entendre la catàstrofe evident en què es-

tem des de, com a mínim, el 2010. Com a ciutadà vaig començar a preguntar-me moltes coses i vaig voler comprendre els motius de la debilitat dels pilars democràtics a Espanya.

—¿Com ha influït el seu pas per la companyia Animalario a l'hora de muntar aquest monòleg?

—Si no hagués estat 15 anys amb ells mai hauria fet una cosa així. Vaig començar a crear aquesta peça sense direcció, gairebé sense text. L'he anat muntant arran de les funcions que vaig iniciar a la primavera del 2013.

—¿Què ha sigut el més complex?

—Seleccionar la informació. Encara que té molt de la meua vida perquè narro un període que inclou des del meu naixement fins avui i que se centra molt en la Transició. És un període clau on s'assenta el model econòmic i polític actual.

—¿Què descobrirà el públic?

—Espero que moltes coses. Per exemple, s'ha parlat poc dels moviments socials en la Transició. La història oficial ho pinta com si fossin els líders de partits polítics els que van fer el procés, però tot sorgeix de la confrontació entre una societat que

▶▶ Alberto San Juan.

demanava una vida digna i lliure i un estat dictatorial.

—¿Interessarà més ara, a les portes d'eleccions generals?

—Des del 15 de maig del 2011 en aquest país estem tenint una conversa col·lectiva sobre política molt sana i aquest espectacle se suma a ella. Encara que des del poder tot això es voldria tancar amb missatges com ara: ja ha passat la crisi, tot està en ordre, tornin cap a casa.

—¿Quin to té el seu discurs?

—Espero transmetre una certa alegria. El que està ara en joc, més enllà de guanyar o perdre unes eleccions, és seguir creient o no. I hem de ser optimistes perquè si no la vida és molt trista. Un ingredient imprescindible per a la revolució és l'humor. Sense ell no hi ha llibertat. ≡

ENTREVISTA

“Colometa es un regalo que mi padre me ha mandado del cielo”

Lolita Flores CANTANTE Y ACTRIZ

LUGAR Y FECHA DE NACIMIENTO >

MADRID, 1958

TRAYECTORIA > COMENZÓ EN EL MUNDO DE LA CANCIÓN, PERO TAMBIÉN HA DESARROLLADO SU CARRERA ARTÍSTICA EN EL TEATRO Y EL CINE, DONDE COSECHÓ UN PREMIO GOYA POR LA PELÍCULA 'RENCOR', ASÍ COMO EN TELEVISIÓN

CARMEN LOZANO
CORDOBA

Después de casi nueve años sin pisar las tablas y pensarlo mucho, Lolita Flores afrontó hace un año el reto de meterse en la piel de la Colometa de *La plaza del Diamante*, de Mercè Rodoreda, que ahora presenta en versión monólogo. Avalada por el éxito, llega el sábado al Gran Teatro de Córdoba, “una ciudad maravillosa, donde tengo muchos amigos y de donde es el padrino de mi primera boda, El Cordobés”, dice entre risas la actriz, hija, hermana, madre y tía de artistas, que empezó en el mundo de la música, adonde piensa volver muy pronto.

–Ha dicho que es una actriz de hígado, de corazón. ¿De dónde saca fuerzas para interpretar la tragedia de Colometa?

–Todos somos seres humanos. Aunque ella sea un personaje, tiene las mismas emociones, alegría, ira, tristeza... Es simplemente meterse la mano dentro e interpretar, ponerse en la piel de esa mujer, que pasó una guerra civil y una posguerra, algo que yo no he vivido, pero sí he sentido lo que es ser madre y otras muchas cosas.

–¿Qué necesita antes de subir al escenario para interpretar este monólogo?

–Santiguarme, pedirle a mis tres ángeles que están en el cielo que me ayuden y esperar que no se me duerman las piernas, que a veces me pasa de estar tanto tiempo seguido sentada en el banco en la misma posición.

–¿Cómo se queda después?

–Hecha polvo, pero muy contenta. Es muy desgarrador, y yo no sé llorar ficticiamente. En esta función lloro de verdad, igual que cuando me río.

–¿Le gusta el monólogo? ¿La soledad en el escenario?

MIGUEL LORENZO

► Lolita Flores llega el sábado con su función al Gran Teatro.

–Nunca lo había hecho, es raro. Tiene su parte buena, si te equivocas no tienes que estar dándole el pie a nadie. Puedes saltarte una frase y decirla más tarde. La desventaja es que estás sola enfrentándote a una historia durante una hora y cuarto. Mi único apoyo es mi monedito y mi pañuelo.

–Usted no ha pasado hambre ni miseria, como Colometa, pero sí ha visto morir a sus seres queridos. ¿En qué se parece a su personaje?

–Quizá en la nostalgia de un tiempo pasado con mi familia, y en que soy madre de dos hijos. Creo que es en lo único, porque ella era una mujer apocada, supeditada a su marido por educación, sin voz ni voto. A ella le llegaron muchos más dramas, le pasan muchas cosas, aunque al final termina con esperanza, y eso es lo que más me gusta del texto.

–¿Ha sido un reto? ¿Qué pensó cuando se lo propusieron?

–Me lo estuve pensando mucho,

ta mi profesión y Colometa es un regalo que mi padre me ha mandado del cielo. Mercè Rodoreda era del barrio de Gracia, toda la historia gira allí, donde nació mi padre. Todo se ha juntado, y mientras que el cuerpo aguante y la gente vaya a ver la obra, no dejaré que Colometa salga volando.

–No estamos en la Barcelona de posguerra, pero la situación de muchas familias es muy dramática actualmente. ¿Qué piensa de lo que está pasando en el mundo?

–Cuando veo el telediario, lo que está pasando en Siria... No me lo explico. Creo que ya deberíamos haber aprendido que las guerras no traen nada bueno. No sé si es egoísmo, poder o afán de querer abarcar. No entiendo ningún tipo de violencia.

–Viene de una familia de artistas que continúa la saga con su hija Elena y su sobrina Alba. ¿Se siente orgullosa o hubiera preferido que se dedicaran a otra cosa?

–Estoy encantada, y mi hijo es músico y mi sobrina Lola está estudiando Arte Dramático. Vamos todos unos detrás de otros. **–¿Qué cree que dirían sus abuelos?**

–De alguna manera, ellos los están viendo, y creo que mis padres estarían felices. Mi madre adoraba su arte y mi padre también.

–La conocemos casi desde que nació. ¿Su exposición mediática ha sido inevitable? ¿Se arrepiente?

–No me arrepiento porque ni lo he provocado ni lo he evitado. Soy una persona popular, famosa porque me viene de familia y por mi trabajo. Llevo 40 años en la música, en el cine, en el teatro y en la televisión. Lo poco o mucho que tenga me lo he ganado a pulso. En mi casa hemos sido todos trabajadores del arte, pero no dejamos de ser currantes.

–¿Cree que ha sido una actriz desaprovechada?

–No. Ha llegado el momento cuando ha tenido que llegar. Yo creo mucho en Dios y él te marca el camino. Las cosas pasan cuando tienen que pasar, por muchas vueltas que les des. ≡

► TRAGEDIA

“En esta función lloro de verdad, no sé hacerlo ficticiamente”

► EL PERSONAJE

“Me parezco a Colometa en la nostalgia de un pasado con mi familia”

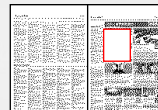
hasta que Joan Manuel Serrat un día me llamó y me dijo que dejara de pensarlo. Tendré que agradecerse eternamente.

–¿Qué siente por ese personaje después de interpretarlo tantas veces?

–Mucho amor, cualquiera se puede enamorar de esta mujer tan frágil, tan inocente, y tan fuerte a la vez.

–La hemos visto haciendo comedia, pero se la ve muy cómoda en este drama. Si pudiera elegir, ¿qué prefiere?

–Me da igual. Es más difícil hacer reír que llorar. A mí me gus-

ARTES ESCÉNICAS

'Ozom', de Mag Lari

Con cuatro ilusionistas más

TEATRE CONDAL - BARCELONA

Del 1 de diciembre al 31 de enero

Compra de entradas en la web www.tresc.cat

Ozom es el nuevo espectáculo de magia de Mag Lari, donde tratará de sorprender no solo con juegos de manos, sino también con todo el ilusionismo del teatro. Se trata de un planteamiento teatral diferente: **Ozom** transporta al público a un festival de magia donde, junto a Mag Lari, actúan cuatro ilusionistas que han sido referentes mundiales en algún momento u otro de la historia de la magia. **Ozom** podría ser el país de donde vienen los magos o una palabra mágica que tiene poderes.

~~28-35 €~~
21 €

Para TR3SC BÁSICO / PREMIUM / SUSCRIPTORES EL PERIÓDICO

Farö, tan lejos de Buenos Aires

ESCENAS DE LA VIDA CONYUGAL

De Ingmar Bergman. Dirección: Norma Aleandro. Intérpretes: Érica Rivas y Ricardo Darín. Versión: Fernando Masllorens y Federico González del Pino. Teatre Tívoli de Barcelona, 1 de octubre.

JUAN CARLOS OLIVARES

La emisión de la miniserie creada por Ingmar Bergman dejó noqueada a la sociedad sueca de 1973. Un crack emocional colectivo que dio estadísticas para la historia: el número de divorcios se dobló en un solo año y se dispararon las visitas a los consultores matrimoniales. Luego vino la película y la versión teatral, la única que él consideró oportuna de su larga producción cinematográfica. Fue en 1981, en Múnich. Un tríptico escandinavo que se tituló *The Bergman Project* para despedirse de Alemania y de su exilio económico. En tres salas se sucedieron sus direcciones de escena de *Casa de muñecas*, de Ibsen; *La señorita Julia*, de Strindberg, y la adaptación de *Escenas de la vida conyugal*. Cuatro apuntes históricos para situar esta cruda crónica de la erosión de un matrimonio en el lugar que le corresponde y comprender la hondura de su análisis de las relaciones humanas.

Después vendría Woody Allen para ofrecer su propia versión de los hechos, con el tono que mejor se adapta a su personalidad. Varia-

Érica Rivas y Ricardo Darín, en un momento de la obra.

ciones sobre el original —humor incluido— sin perderle el respeto al maestro sueco. Entonces llegaron Fernando Masllorens y Federico González del Pino y, en comandita con Norma Aleandro (en funciones de directora), pensaron que Woody se había quedado corto en el potencial cómico del texto y decidieron aligerar todo lo posible el conflicto para que el público pasara un buen rato echándose unas liberadoras risas con disfunciones sexuales, infidelidades, frustraciones, embarazos no deseados, mentiras, rencores, desencuentros y reencuentros. Una

juerga continua. Sólo necesitas un hombre, una mujer, una cama matrimonial y un quiebro a tiempo para parar el avance sexual. Risa asegurada.

Al público se la refanfinfla si hay delito de traición o no a Bergman. Han acudido para aplaudir hasta con las orejas a Ricardo Darín. Con la Concha de Plata recién ganada en San Sebastián y el almacén del prestigio repleto de merecidos éxitos, hay que reconocerle la profesionalidad con la que responde a la entrega de sus seguidores. Interpretación comedida, sin dejarse llevar por innecesarios

trucos para gustar, quizá algo cansado y ausente —al menos la noche del estreno—, pero dentro de los parámetros de la dignidad actoral. Una interpretación de oficio, levemente distante con la fractura interior que vive su personaje y con su *partenaire*, Érica Rivas. ¿Y ella? Ella se entrega sin freno a la comedia. Vestida como si se hubiera equivocado de teatro y estuviera trabajando en *Nunca estuviste tan adorable*, de Daulte, parece abducida por el traje estético y se dedica a un repertorio de mohines de actriz de la vieja escuela y de la vieja comedia.

‘Només són dones’, però quines dones!

Sol Picó, Míriam Iscla i Maika Makovski uneixen ball, veu i música al TNC

L.S.
BARCELONA

“Sempre em pregunten per què escric sobre dones –diu d’entrada l’escriptora Carmen Domingo–: doncs perquè tothom escriu d’homes i algú s’ha de preocupar d’elles”, es respon. “Fins i tot l’aparell repressor del franquisme ens va menystenir. Les dones no entraven a les presons, així no comptaven com a dones implicades en els drets democràtics. I si hi entraven era per putes i xorices, no per militar a la UGT. Les agafaven a grapats i se les carregaven igual”, explica. Ella s’ha proposat rescatar de l’oblit aquestes dones que, efectivament, van patir la repressió franquista i van acabar a la presó, on algunes van trobar la mort. I ho ha fet amb el seu primer text teatral, *Només són dones*, a través de cinc monòlegs: tres estan basats en personatges reals però ficcionats per convertir-los en prototips de víctimes polítiques, i els altres dos són totalment inventats. “No fa falta tirar de les més conegudes, com Dolores Ibárruri, perquè em diguin demagoga”, afirma l’autora.

Les seves dones són heroïnes anònimes dels anys 30: una és una catòlica que va ser afusellada a causa del seu marit, una altra una política compromesa i conscient que la seva lluita per la democràcia podia tenir conseqüències fatals, i la tercera és una noia impetuosa de 17 anys. Les altres dues pertanyen a generacions següents: una nena de la guerra enviada a Rússia i una neta que espera recuperar els ossos de l’àvia extraviats en qualsevol cuneta. “Som un país que no ha fet justí-

Sol Picó, Míriam Iscla i Maika Makovski donen veu a dones dels anys 30. ALBERT ARMENGOL

cia. La meitat del país no ha pogut enterrar els seus morts, quan és un acte de dignitat a l’ésser humà”, diu Carme Portaceli. Ella és la directora que ha convertit el text de Domingo en un muntatge d’alt vol poètic gràcies a la dansa de Sol Picó i la música de Maika Makovski, que amplifiquen les paraules que pronuncia una sola actriu, Míriam Iscla.

Només són dones, que enceta la temporada a la Sala Petita del Teatre Nacional des d’avui i fins al 8 de novembre, barreja els tres llenguatges i les projeccions “per arribar al cor d’aquestes històries de dones que van lluitar per la democràcia però que encara no surten als llibres d’història”, apunta Portaceli. “Jo sóc l’esperit de totes les dones”, descriu Picó, un paper –compartit amb

Memòria
“No és veritat que les dones no facin la guerra i facin el brou”, diu Domingo

Xaro Campo– que recordarà aquell memorable *El ball* que va dirigir Sergi Belbel i va compartir amb Anna Lizaran i Francesca Piñón. Míriam Iscla assegura que aquest “triòleg” mostra “diferents maneres d’explicar moltes dones, perquè dins de cadascuna hi ha por, reivindicació, creença, intel·lectualitat, política... I tot i ser molt poètic, no deixa de ser molt veritat”. Maika Makovski posa guitarra, piano i veu a unes composicions originals “molt humanes, molt sentides”, diu, per a un espectacle que viatjarà a Madrid i París i farà gira per Catalunya. “No és un espectacle guerracivilista. Explica coses que han passat aquí o a l’Argentina. No és veritat que les dones no facin la guerra i facin el brou”, diu Domingo. —

Donar veu a presoneres de Franco

Un detall del muntatge, que s'estrena avui al TNC i que també es podrà veure al Temporada Alta ■ ALBERT ARMENGOL

El TNC arrenca la temporada amb un clam a favor de la memòria històrica

Jordi Bordes
BARCELONA

El pitjor de les víctimes és l'oblit. Per això, l'assagista i escriptora Carmen Domingo va voler construir un monòleg que parlés de tres tipus de dones empresonades per Franco. Perquè si ha estat silenciada la repressió franquista entre els homes, doblement en el cas de les dones a les quals la seva militància (o mala sort) va dur a la presó. Aquest és el punt de partida de *Nomes són dones*, el muntatge que obre temporada al TNC i que dirigeix Carme Portaceli. Sol Picó (que alterna sessions amb Xaro Campo), Míriam Iscla i Maika Makovski posen moviment, paraula i so a aquest infra món en què es teixiran llaços de solidaritat i d'un cert humor negre.

S'estrena avui i es podrà veure fins al dia 8 de

novembre a la Sala Petita. En el Temporada Alta actuaran el 13 de novembre al Teatre de Salt.

Carmen Domingo ha apostat per un perfil de dones poc conegudes. És el cas de Tomasa Cuevas (una analfabeta que ja es va adonar de la importància de deixar testimoni i va gravar les altres companyes perquè la seva lluita no fos inútil). També hi ha la dona catòlica que és acusada pel seu cunyat, que així pot acaparar les terres, i la d'una professora militant, que ho assumeix tot per no perdre la seva dignitat. L'obra, d'una gran radicalitat, revela uns personatges positius, que confien en una nova etapa política que superarà el franquisme.

Aquest és l'únic espectacle del TNC d'una autora, un fet que lamenta Carmen Domingo. Sobretot si es repassa l'autoria de la temporada passada, en què només hi va haver dues autores: Sofi Oksanen (*Purga*) i Lluïsa Cunillé (*El carrer Franklin*). ■

► Sol Picó, Miriam Iscla i Maika Makowski, en una escena de 'Només són dones'.

HOMENATGE A LES DONES EN UN ESPECTACLE MULTIDISPLINARI

Històries femenines de la guerra civil

► Carme Portaceli estrena 'Només són dones' al TNC

MARTA CERVERA
BARCELONA

El Teatre Nacional de Catalunya reivindica les dones víctimes de la guerra civil espanyola a *Només són dones*, un espectacle multidisciplinari dirigit per Carme Portaceli que s'estrena avui. Un equip femení defensa el muntatge, que rescata de l'oblit el paper de les dones en el conflicte. «És un homenatge a les dones que van lluitar per la democràcia i que, avui, encara no surten als llibres d'història», diu Carme Portaceli.

Durant la guerra civil i el franquisme, moltes dones ni tan sols tenien categoria de presoneres polítiques. Acaben a les presons «simplement per ser la nòvia, la dona o la germana d'un presoner polític», comenta l'escriptora i periodista Carmen Domingo (*Nosotras también hicimos la guerra, Mi querida hija Hildegart*), autora del text. L'actriu

Miriam Iscla, la coreògrafa i ballarina Sol Picó i la cantant i guitarrista Maika Makowski s'encarreguen de posar en solfa un espectacle que entrellaça cinc monòlegs que treuen a la llum el patiment silenciats de milers de dones, l'experiència de les quals és extensible a qualsevol guerra. L'acció transcorre entre els anys 30 del segle passat i l'època actual.

BASE REAL // Cada monòleg respon a un estereotip de dona basat en centenars de testimonis reals sobre els quals Domingo s'ha documentat. L'obra compta amb personatges del passat com una devota catòlica, una impetuosa miliciana de 17 anys i una nena de la guerra enviada a Rússia. D'altra banda, hi ha dos personatges del present, una néta i una filla que intenten trobar les restes de la seva àvia i la seva mare, respectivament.

Projeccions històriques, «poques però en els moments clau», expli-

ca Portaceli, interactuen amb la dansa, el text i la música a l'escenari, on les tres intèrprets comparteixen protagonisme juntes o per separat. «La ballarina transmet l'esperit d'aquelles dones, Iscla trasllada les seves paraules assumint els cinc monòlegs i Makowski hi afegeix emoció i profunditat amb la música». Gairebé totes les seves cançons han sigut creades per al muntatge. «L'espectacle emociona, és molt poètic i ple de llum», assenyala Portaceli.

La directora espera aportar el seu granet de sorra a la causa femenina amb aquesta producció de la Factoria Escènica Internacional (FEI), que es veurà al Teatro de la Abadía de Madrid i també a París, entre altres llocs. «La cultura i l'educació és l'únic que ens pot salvar», afirma, satisfeta de veure que les dones estan recuperant protagonisme. «A Barcelona tenim la primera alcaldessa; i potser veurem una dona a la Casa Blanca». ≡

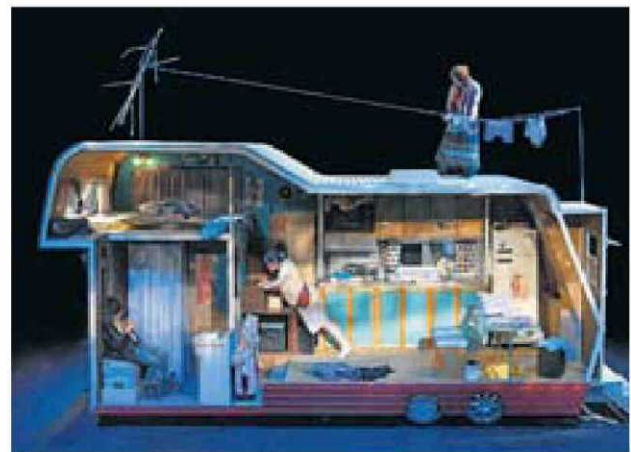
Claudio Tolcachir: l'argentí que ha deixat de parlar

L.S.
BARCELONA

Claudio Tolcachir és un dels noms de la dramaturgia argentina que van entrar al país rere l'estela del *pare Daniel Veronese* i es va guanyar un lloc propi al panorama català, a més del dret a tornar sempre que tingui nova estrena. Fins i tot la seva companyia, Timbre 4, exerceix d'amfitriona del festival Temporada Alta a Buenos Aires. Qui hagi seguit la seva trajectòria i vist espectacles com *La omisión de la familia Coleman*, *El viento en un violín* o *Emilia* –retrats de famílies disfuncionals al límit de l'atac de nervis– se sorprendrà de la premissa amb què Tolcachir va encarar el nou espectacle: fer una obra que no tingui text. “És difícil per a un autor confiar només en el cos, les accions, la poesia”, reconeix, assumint com a veritat el tòpic de verborreics que acompanya els argentins. Però li

agraden els reptes: “Pel lloc que ocupa Timbre 4 –afegeix–, et compromet al risc, fa que t'hi hagi de jugar alguna cosa quan et poses a treballar”. Aquí comparteix autoria i direcció amb dos col·laboradors, Lautaro Perotti i Melisa Hermida.

Dinamo és un espectacle que aborda de nou la comunicació, la solitud i la reivindicació de la singularitat, temes recurrents en el seu teatre, però ho fa a través de tres dones que viuen en una caravana i que la major part del temps no s'adonen que estan juntes. “Són tres soledats paral·leles. Estan a prop però no poden utilitzar-se”, diu l'autor, que ha viatjat a Catalunya per a l'estrena al festival Temporada Alta de l'espectacle, divendres i dissabte, després de passar per Milà i Avinyó. “El públic és com algú que espia el veí i ha de completar la informació que veu, imaginar com viuen i com són”, explica Tolcachir. Després d'un any de creació col·lectiva van acabar tro-

***Dinamo* és una rulot on viuen tres dones que es comuniquen només amb el gest.** TIMBRE4

Risc
“És difícil confiar només en el cos, les accions, la poesia”, diu

bant els tres personatges: una extenista que torna a la competició als 50 anys, una roquera rebel que busca incessantment la intensitat i una immigrant d'un país inventat que viu amagada a la casa, una rulot que té un significat pràctic, metafòric i poètic. “És commovedor veure que es poden comunicar sense parlar-se. Però no hi ha un final feliç. Simplement, és gent diferent que accepta que existeixen els altres i poden acompanyar-se”, diu Tolcachir. —

ARTE TEMPORADA ALTA

CUANDO TOLCACHIR ENMUDECIÓ

El argentino presenta en Girona 'Dinamo', una pieza sobre la incomunicación entre tres mujeres

LETICIA BLANCO BARCELONA

La escena transcurre en una *roulotte* emplazada en un territorio sin nombre, aislada del mundo. En ella conviven tres mujeres que, por diferentes motivos, han entrado en crisis: una ex tenista retirada de 50 años, una vieja rockera que echa de menos sus días rebeldes y una misteriosa inmigrante que durante buena parte de la acción, cual Ana Frank en su escondrijo, ni siquiera es vista por sus compañeras de ca-

ravana. Ese es el punto de partida de *Dinamo*, el último espectáculo de Claudio Tolcachir, con la que mañana y el sábado aterriza en el Festival Temporada Alta de Girona después de haber estrenado en Buenos Aires, Aviñon y Nápoles.

Tolcachir se ha convertido con el tiempo en un nombre familiar en el festival catalán. Pese a su juventud, ésta es la cuarta vez que lo pisa, y promete ser especial porque *Dinamo* es diferente a todo lo que había

El dramaturgo argentino Claudio Tolcachir. EL MUNDO

hecho hasta ahora. «Hacía mucho tiempo que quería hacer una obra sin texto. *Dinamo* surgió de la improvisación, en sesiones con tres actrices que son parte de la familia de Timbre4», el teatro-compañía que fundó en Buenos Aires. «¿Qué ocurre cuando la palabra no existe y en su lugar hay sólo, simple y pura acción? «Es otra manera de comunicarse con el público. También es un desafío, puede que el espectador no lo entienda todo los primeros cinco minutos, pero la obra es así, más abierta a la incertidumbre», reconoce.

Codirigida por Lautaro Perotti y Melisa Hermida e interpretada por Daniela Pal, Marta Lubos y Paula Rasenberg, *Dinamo* se presenta como un retrato de la incomunicación y el absurdo «sin final feliz». «Todos los personajes se sienten paralizados, se sienten fuera del mundo, marginados, en soledad. Un poco como nos sentimos todos, ¿no?». Pues claro que sí.

ESTRENA AL CLUB CAPITOL

Calfreds musicals

'Excítame. El crimen de Leopold y Loeb' recupera la història que va inspirar 'La sogà'

M. C.
BARCELONA

L'assassinat d'un noi de 14 anys executat per dos joves universitaris de famílies acomodades va revolucionar Chicago als anys 20. Aquest truculent cas és l'origen de *Thrill me*, un musical de Stephen Dolginoff estrenat a l'off Broadway que ha triomfat a diversos països. Aquesta setmana arriba a Barcelona -al Club Capitol fins al novembre- amb una

aquesta història va servir d'inspiració per a *La sogà*, d'Alfred Hitchcock. Però hi ha més. **«Els temes que surten a l'obra són plenament vigents. *Excítame* parla de la pèrdua de valors de la joventut, de la falta d'ètica i moral»,** afirma De los Santos, que també és productor d'aquest musical. **«Hi he invertit tots els estalvis de 10 anys com a actor»,** diu l'artista, que ha format part de grans muntatges com *El rey León*, *La Bella y la Bestia*, *iMamma Mia!* i *Cabaret*.

JAVIER NAVAL

►► De los Santos (dreta) i Tortosa, a l'obra.

producció madrilenya que ha rebut l'aplaudiment al teatre Fernán Gómez de la capital. *Excítame. El crimen de Leopold y Loeb* està defensat per dos actors, Alejandro de los Santos (Nathan Leopold) i David Tortosa (Richard Loeb), i un pianista, Aitor Arozamena.

Una història esgarrifosa

No es tracta d'un musical tradicional, sinó d'un *thriller* basat en una història esgarrifosa que detalla com es va planejar i executar a sang freda el crim d'un nen escollit a l'atzar. El repte de poder portar a terme el crim perfecte és un tema recurrent en el cine i la literatura. De fet,

La història d'*Excítame* s'inicia amb la sortida de la presó d'un dels protagonistes. A partir d'aquí comença a relatar els fets. **«En aquest musical no hi ha aplaudiments entre els números perquè és com veure un film de cine negre»,** explica De los Santos. Com a *Sweeney Todd*, un dels reptes per als actors d'*Excítame* és aconseguir que el públic empatitzi amb els seus personatges.

«Són pocs, però hi ha gent que no suporta la idea de l'assassinat d'un nen i deixa la funció». Però la majoria del públic es queda fins al final fascinat per dos personatges tan lúcids com cruels. **«L'estranya relació d'amistat i amor entre els personatges és una de les claus del muntatge»,** avança. **«Com deia Hitchcock, és impossible mantenir el suspens tota l'estona. S'ha de deixar descansar l'espectador i sorprendre'l amb alguna cosa esgarrifosa».**

La col·laboració especial de Pedro Leblanc, Adolfo Fernández i Miguel del Arco en aquesta versió amb les seves veus en *off* contribueix a fer d'*Excítame. El crimen de Leopold y Loeb* una peça sorprenent. ≡

«Excítame», un «thriller» musical, éxito del Off Broadway, llega al Club Capitol

C. S - Barcelona

En los años 20, dos jóvenes universitarios, de buena familia e inteligencia superdotada, decidieron desafiar toda lógica ética y planear un asesinato para demostrar su superioridad moral. Esperaron en las puertas de una escuela de Chicago, raptaron a un niño, un adolescente de 14 años, al azar y luego lo mataron, desfigurándole la cara y rociándole ácido en los dedos para que no lo pudieran identificar. Después, con toda tranquilidad, fueron a casa y jugaron a cartas.

El crimen, por supuesto, acabó por salir a la luz y conmocionó a la sociedad de la época, sobre todo por un polémico juicio en el que el abogado defensor, Clarence Darrow, es todavía estudiado en las escuelas de derecho. ¿Puede una historia tan truculenta y oscura convertirse en un musical? El autor teatral Stephen Dolginoff así lo creyó y escribió «Thrill me!», espectacular musical de pequeño formato que reconstruye esa historia paso por paso, de una manera que recuerda al mejor Stephen Sondheim. «El musical siempre se relaciona con la comedia, pero hay

que investigar en otros géneros y ver lo que la música puede ofrecer. Aquí todas las canciones ayudan a avanzar la historia, no son pausas en las que los personajes nos explican sus sentimientos», comenta Alejandro de los Santos, productor y protagonista de la versión española, que después de triunfar en Madrid por fin llega a Barcelona.

El Club Capitol acoge hasta el 1 de noviembre «Excítame. El crimen de Leopold y Loeb», en el que De los Santos y David Tortosa interpretan a estos amigos y amantes homosexuales que pensaron

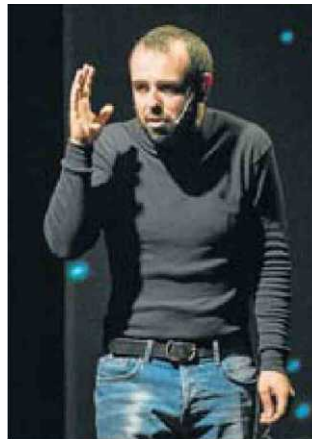

Javier Naval

Alejandro de los Santos y David Tortosa protagonizan este intenso musical

que eran demasiado listos para vivir bajo las mismas leyes morales que el resto de los hombres. «Hay momentos difíciles, sobre todo para los que son padres, pero Dolginoff consigue que no perdamos de vista a estos terribles personajes», señala de los Santos.

- **DÓNDE:** Festival Temporada Alta. Teatre de Salt.
- **CUÁNDO:** El 9 y 10 de octubre.
- **CUÁNTO:** 22 a 30 euros.

Lluís Jutglar, *Peyu*, a l'inici de l'espectacle al Capitol. PERE VIRGLI

'iTime', un viatge en el temps amb l'humor d'en Peyu

L.S.
BARCELONA

Tot i que el seu pare l'hagi confós a les fotografies promocionals amb Miguel Bosé, és a Steve Jobs a qui parodia en Peyu en el seu pròxim espectacle, que aterra al Club Capitol de Barcelona per fer-hi una llarga temporada cada cap de setmana. Una de les presentacions del geni creador d'Apple li serveix d'excusa argumental per a *iTime*: s'anuncia l'existència d'una aplicació revolucionària que permet viatjar en el temps. "La gent gran potser no *pilla* que és Steve Jobs, però sí que ha anat a presentacions de Tupperware", defensa l'actor.

Habitual de programes de ràdio i televisió que li han fet guanyar una popularitat de la qual també treu profit a l'espectacle (*Frikandó matiner*, *Versió RACI*, *APM*), dalt de l'escenari no optarà pel rol de "monologuista amb tamboret" -"M'hi sento incòmode, em sembla que carrego la gent", diu-, sinó pel d'actor de teatre. "És més atractiu interpretar diferents personatges per explicar una història. Esclar que hi ha el meu humor costumista, personatges com la tieta pesada que tots tenim, parlo de coses que ens afecten a tots -explica-. Però també hi ha crítica política i espero que la gent es qüestionï per què passen tantes coses en tan poc temps". Joan Roura torna a ser coautor i director del muntatge, després d'haver col·laborat en *Planeta i-Neptú*.

A *iTime* tot li surt al revés, a l'humorista reciclat en presentador, que té diverses pantalles a l'escenari on es projecten imatges i altres personatges (hi apareixen virtualment Ernest Villegas i Anna Bertran, que apareixen en diferents èpoques). "Juguem al clown -diu en Peyu-. Vull descol·locar l'espectador que em coneix de la ràdio, però tampoc no vull que em prenguin gaire seriosament. No espero el Butaca".

Roger Pera, actor i doblador

“Aquesta guerra la perdràs: l’addicció t’ho pren tot i no et dóna res a canvi”

L’addicció a la cocaïna el va apartar dels escenaris tot el 2014. Una vegada recuperat —ho explicarà a ‘Exit’, a les llibreries per Sant Jordi—, hi torna amb ‘Van Gogh: el musical’, al teatre del Raval de Barcelona. Els dies 17 i 18 d’octubre imparteix a Tot Teràpia, gabinet de psicologia, un taller de tècniques teatrals per vèncer la vergonya, guanyar seguretat escènica i descobrir i explotar la naturalitat.

A. Luengo
ANDORRA LA VELLA

Molts ens vam quedar de pedra quan vam conèixer la seva addicció. ¿Què va fallar?

La droga és com un iceberg: la part que es veu és la conseqüència, però la causa és tot el que hi ha a sota. En el meu cas, voler arribar a tot, fruit potser d’un cert narcisisme...

Ja ho tenen, això, els actors...

Però també som fràgils, vivim de l’estima dels altres. Durant molts anys he volgut arribar a tot arreu: ser el millor germà, el millor amic, el millor amant... Hi ha un moment que explotes, i la meua vàlvula va ser la cocaïna.

Un tot sol, ¿se’n pot sortir?

N’he conegut casos, però és molt difícil. Addicció vol dir “no parlar”. I semblarà mentida, però la gran medicina és precisament aquesta: parlar-ne.

¿I si no vull parlar-ne perquè... a mi no em passa res!?

Acceptar que tens un problema és el més difícil, i aquesta negociació es pot arrossegar durant molt de temps. Normalment, només acceptes un tractament quan se t’han tancat totes les portes —t’has quedat sense diners, sense família, sense amics— i no et queden alternatives. Només serveix que tu mateix diguis: “Vull canviar de vida.”

¿Tots som susceptibles, de caure en una addicció?

Absolutament. Tots hem provat alguna vegada l’alcohol, les drogues... I ens hem dit: “Ho tinc controlat.” Però has de saber que aquesta guerra estàs condemnat a perdre-la. L’addicció t’ho pren tot i no et dóna res a canvi. Res.

¿Vocació de convertir-se en el Pedro García a la catalana?

Fa molts anys que hi treballa i des d’*Hermano mayor* va fer una feina excel·lent. No descarto de-

JONATHAN GIL

vegada que Josep Maria Pou es va carregar el doblatge l’hi vaig plantejar així mateix: “¿Oï que tu quan estrenes un *Otel·lo* al teatre Goya ho fas en català? ¿I que Mankell el llegeixes en català, i no en suec? Doncs el doblatge és el mateix.

Una Bernarda Alba en català, i una Plaça del diamant en castellà, i tots dos, per a un públic bilingüe, ¿què li diu?

Qualsevol opció em sembla bona si està feta amb entusiasme, amb carinyo... i, sobretot, amb una bona traducció. El teatre ha de proposar experiències, i Bernarda Alba en català n’ha de ser una de ben grossa!

El seu repte definitiu, ¿doblar Woody Allen?

El meu pare ho fa molt i molt bé, i Woody Allen té 80 anys; jo en tinc 42, així que ho tinc difícil.

Fa anys li retreia al seu pare que fes un teatre populista. No li ha fet gaire cas.

Sempre li deia: fem *La mort d’un viatjant*, i em responia que no, que sortiria i la gent es posaria a riure. A mi m’agrada que un actor s’arrisqui. És clar que una cosa és ser actor i l’altra, Joan Pera, que és una responsabilitat. Entenc la seva elecció. Però jo l’he vist fer obres dramàtiques i és molt bo. Ho podreu comprovar al febrer, que farà *Lavar* al Goya.

Portar els èxits de Barcelona, ¿és la funció d’un teatre públic com és la Temporada?

Si jo gestionés la programació d’un teatre, cosa que m’encantaria, buscaria perles.

¿Hi programaria una comèdia de Joan Pera?

Andorra és a tres hores de viatge de Barcelona; portar èxits de la cartellera catalana també és un servei públic. Segurament també portaria Joan Pera. No només Pera, però també Pera.

“

És difícil sortir-se’n sol: la gran medicina és parlar-ne, encara que sembli mentida

Als meus alumnes de doblatge sempre els dic que vagin a veure pel·lícules en VO

dicar-m’hi, més endavant, i amb la formació adequada.

Vostè, ¿s’ha curat?

Això és un procés llarg: com més temps passa, més lluny ho tens i menys hi vols tornar. Però has de ser conscient que ho pots tenir a la pròxima cantonada.

Tot plegat, ¿li servirà com a material dramàtic?

En tinc un text escrit: *Una nit amb el tio més tonto del món...*

Vostè, sospito.

Així és. Un monòleg amb orquestra. Podria ser que l’estrenés la tardor del 2016 al Claror. Ja ho veurem. Però de tot se n’aprèn, i d’una addicció, també.

¿Ah, sí? ¿Què?

No sabia dir que no a res. Creia que podia amb tot. Un frensí que passa factura. He après a canviar l’ordre de prioritats, a no anar sempre amb la llengua fora.

Té en cartell Van Gogh, el musical. ¿Com ho porta, això d’haver-se de tallar l’orella?

No m’han deixat, per allò que només ho pots fer una vegada. Però n’estic molt satisfet perquè hem capgirat la dramàtica vida de Van Gogh i l’hem convertit en una *sitcom* estil *Plats bruts*.

Ell no va vendre cap quadre, en vida. ¿I vostè?

Sóc un desastre, amb les mans. No sé ni muntar una taula d’Ikea!

El que sobta, perdoni, és un Van Gogh pelat.

Tenia una bona mata de cabell, tot i que he vist retrats seus amb el cabell esquilat. En el meu cas, per conservar els quatre pèls que em queden vaig dir: “Tallem!” Però en escena porto perruca. Pèl-roja, és clar.

Tenint en compte que és un dels grans dobladors del cine espanyol —ha sigut Matt Damon, Edward Norton, Leonardo di Caprio...—, ¿versió original o doblada?

Als meus alumnes de doblatge sempre els dic que vegin pel·lícules en VO. L’actor de doblatge està al servei de l’actor, no té cap importància perquè no crea, només imita.

Pelet cínic, si m’ho permet.

També he de dir que el doblatge és al final un servei públic. Una

Arbúcies organitza el cicle teatral teatreFest, amb quatre espectacles

ARBÚCIÉS | DdC

■ L'espectacle d'en Peyu, *Tinc un amic que...* que es representa aquest divendres al Centre d'Arbúcies ha esgotat totes les entrades amb només cinc dies. L'actuació s'emmarca dins el cicle teatral teatreFest, organitzat per la companyia h6 Teatre i l'Ajuntament d'Arbúcies. Enguany, la programació consta de quatre espectacles que es repartiran entre els mesos d'octubre i novembre i amb els quals es pretén atraure l'atenció de tots els públics amb obres per a adults, però també una per als més petits.

L'encarregat d'obrir aquesta tercera edició del festival serà el conegut humorista, Peyu, i la seva obra *Tinc un amic que...*, que es podrà veure demà a les deu del vespre al teatre El Centre. Es tracta d'un monòleg d'una hora i deu minuts amb una posada en escena molt especial. Escrit i interpretat per en Peyu i dirigit per Xavier Boada. L'espectacle ha fet tempo-

rada en dues ocasions al Club Capitol.

L'altre espectacle que es podrà veure el 24 d'octubre és *El bon lladre* que té com a protagonista el també conegut actor de teatre i televisió, Josep Julièn. Després del seu pas per Arbúcies, Julièn s'instal·larà amb *El bon lladre* al teatre Romea de Barcelona.

El diumenge 15 de novembre a les 12 del migdia, la companyia de teatre La Minúscula oferirà l'animació infantil *Enconteris* al teatre de l'Institut Montsoriu i l'entrada serà gratuïta. I, finalment, el dissabte 28 de novembre a les 10 del vespre al teatre El Centre es representarà l'últim espectacle del teatreFest que porta per títol *Figueretes de vidre* a càrrec de la companyia Tequatze.

El regidor de Cultura, Manel Serras, ha explicat que des de la regidoria i els amics d'h6 Teatre, «hem volgut portar a Arbúcies una cartellera de primer nivell».

Una imagen de la exposición de Frederic Amat en el vestíbulo del Lliure de Montjuïc. / CONSUELO BAUTISTA

El amor correspondido de Frederic Amat con el teatro

El Lliure ofrece una exposición sobre el artista escenógrafo

ROSANA TORRES, **Barcelona**
Frederic Amat es uno de los artistas más curiosos y escudriñadores que ha dado el arte contemporáneo español de las últimas décadas. Para mostrar ese afán suyo de transitar por todos los vericuetos posibles a los que puede acceder la plástica en sus más diversas formas, el Teatre Lliure al que Amat siempre ha estado ligado, ofrece la antología *Amat/Lliure*, en la que se recoge el diálogo cómplice entre el artista y escenógrafo y ese teatro. La exposición se mantendrá hasta el final de la temporada en el foyer de la Sala Fabià Puigserver, del Lliure de Montjuïc, con entrada libre, los días de función, dos horas antes de iniciarse la representación.

Precisamente el siempre recordado Puigserver, uno de los grandes escenógrafos europeos del siglo XX y fundador y *alma mater* del Lliure desde sus inicios, hasta su prematura muer-

te en 1991, fue el maestro con el que contó Amat cuando siendo aún adolescente se formó en la escuela Estudiis Nous y en el barcelonés Institut del Teatre convirtiéndose, casi simultáneamente, en un pintor vanguardista, un solvente escenógrafo y un activista cultural marcado por su insaciable curiosidad.

De ahí que, una vez convertido en discípulo de Puigserver, a cuya memoria ha dedicado la muestra, éste le hiciera volar solo y la historia de la dedicación de Amat al mundo del teatro haya transcurrido estrechamente, pero no solo, ligada a la vida del Teatre Lliure.

Escenografías, vestuarios, objetos, publicaciones y carteles, murales, audiovisuales, figurines y numerosas fotos (de Ros Ribas, Colita y el propio Amat) de sus trabajos como director de escena y creador de espectáculos multimedia, se pueden ver en *Amat/Lliure*, donde se po-

ne de manifiesto el eclecticismo del artista a través de una selección de trabajos de varias décadas, muchos de ellos pertenecientes a montajes emblemáticos del teatro español contemporáneo, como la escenografía de *Roberto Zucco* (1993), dirigida por Lluís Pasqual, hasta el montaje infantil *Moby Dick (un viatge pel teatre)* (2013), y de las más diversas colaboraciones.

"El trabajo escenográfico de Amat empieza al mismo tiempo que su dedicación al arte", señala Antonio Monegal, comisario de la exposición, "en su caso no ha ido saltando de una actividad a otra, ninguna de las dos ha sido esporádica, ni ocasional, su vertiente de escenógrafo y de artista plástico ha supuesto una constante en su trayectoria profesional, siempre ha compaginado estos trabajos", apunta el catedrático de la Universidad Pompeu Fabra, quien recuerda que a Amat las gentes del teatro

siempre le han visto como uno de los suyos.

Lo que sí está claro es que en ningún momento la incursión de Amat en el teatro ha sido una experimentación puntual como lo fue para Dalí, Picasso, Miró, Paredes Jardiel, José Hernández y Eduardo Arroyo, entre otros muchos pintores españoles, a la que se podría añadir una larga lista de extranjeros. Para Lluís Pasqual, actual director del Lliure, donde también empezó su andadura siendo jovencísimo, sostiene que desde aquellos inicios que compartieron, la relación de Amat con el teatro ha sido siempre "generosamente obsesiva". El director escénico dice que eso es algo que "siempre le pasa a Frederic con las palabras, la música, el cine, la escultura, la cerámica... y, por supuesto, la pintura". Para Pasqual la exposición es una prueba y una pequeña muestra de ese amor correspondido y compartido de Amat por el teatro.

Ahora se ofrece la posibilidad de convertir a los asistentes a esta exposición en auténticos voyeurs que pueden analizar y espiar todo el proceso de creación de las experiencias teatrales de uno de los hombres de teatro con más talento.

Un ensayo de *Los caciques* en un local del Centro Dramático Nacional, en Madrid. / MARCOSGPUNTO

‘Los caciques’ reivindica la vigencia de Arniches

El texto de 1920 crítico con la corrupción llega al María Guerrero

ISABEL VALDÉS, Madrid
Que los españoles no serán felices del todo hasta que no acaben con los caciques lo dijo el dramaturgo Carlos Arniches (Alicante, 1866-Madrid, 1943) y lo siguieron pensando (y denunciando) los sufridores del estraperlo con Lerroux y a los que pringó el caso Matesa en el franquismo. Llegó la democracia y, también, el envenenamiento por la colza, Rumsa, Filesa, Roldán y Banesto, Gescartera, Gürtel, Bárcenas, Rato...
Son solo unos cuantos nombres en el maremágnum de casos judiciales. La corrupción parece sobrevivir a cualquier cosa. Estaba, está y estará. Esa frase que el dramaturgo costumbrista introdujo en su *Los caciques* (1920), volverá a pronunciarse en el Teatro María Guerrero de Madrid bajo dirección de Ángel Fernández Montesinos a partir de mañana.

Hay quien se queja de que se visita demasiado el pasado y hay quien arguye que es la mejor ma-

nera de darse cuenta de lo poco que se ha avanzado en décadas —o siglos—. Entre estos últimos figura Fernández Montesinos. “La actualización viene en su misma raíz; el tema es desgraciadamente tan actual... Pedía a gritos una revisión. Arniches dijo: ‘Esto es lo que está ocurriendo’. Ahora lo repetimos y dentro de otras dos décadas alguien podrá volver a decirlo”.

La señorita de Trévez (1916) y *Los caciques* son, para el director, los sainetes de mayor denuncia social que escribió Arniches. El segundo cuenta lo que algún que otro habitante de algún que otro pueblo de España usa como chismorreo habitual durante la hora del aperitivo: un alcalde con más de 30 años en el poder y demasiados tejemanejes.

Una comedia de enredo, sí, con un trasfondo crítico feroz. La historia se riega con humor ácido que, posiblemente, el espectador reciba con una carcajada con-

El dramaturgo Carlos Arniches.

eco. “Es claramente una denuncia, y se usa el humor como arma para hacerla”. Y en un buen momento, campo de batalla (político) en ciernes para las próximas elecciones generales del 20 de diciembre. “El público reflexionará. Habrá que preguntarse qué estamos obligados a hacer, y con-

El humor castizo de los sainetes

Carlos Arniches nació en Alicante el 11 de octubre de 1866. Comediógrafo, es conocido por sus sainetes, que reproducían el ambiente castizo de Madrid.

Los caciques, *Es mi hombre* y *La señorita de Trévez* figuran entre las obras más célebres de su extensísima producción teatral.

Durante la Guerra Civil abandonó España. Marchó a Buenos Aires y regresó en 1940, acabada la contienda.

Este renovador del humor en el teatro español de las primeras décadas del siglo XX muere en Madrid el 16 de abril de 1943.

tribuir a limpiar”, sentencia el responsable del montaje.

El original, que se estrenó en el Teatro de la Comedia en 1920 con un reparto de 23 personajes (y 23 actores), pisó las tablas con la esperanza de cambio de quien finalmente acabó exiliado en México y después en Buenos Ai-

res porque al rey Alfonso XIII y a los sectores conservadores no les gustó la obra, cuya trama además encorajinó a la población.

Arniches volvió a Madrid solo tres años antes de morir. Fue entonces cuando Alberto Alcocer y Ribacoba, alcalde de la capital en aquel momento, se acercó a ver al escritor para preguntarle qué calle le gustaría tener en el barrio de Salamanca, que estaba siendo terminado. El dramaturgo no quiso ninguna. Al menos, no allí. La pidió en el Rastro, el lugar que lo había acogido toda su vida para que aprendiera el lenguaje, los gestos, la cadencia del habla del pueblo. Y allí está, su calle, en pleno Rastro.

Retrato de ciudad pequeña

Sobre las tablas siguen esas palabras como retrato minucioso y exquisito de un tiempo y un espacio concretos, el Madrid chulazo y castizo. “Hemos conservado la esencia, respetado al autor y solo hemos modificado lo que era necesario para que la obra encajase con el hoy”, explica el director. Han eliminado personajes, pero no sus parlamentos, han suprimido algunas escenas, no las importantes y, sobre todo, permanecen los diálogos. Los mejores.

Los caciques, en cualquier caso, no es una de las piezas de Arniches en las que los detalles del lenguaje sean absolutamente esenciales. “Esto es el retrato de una ciudad pequeña, y van y vienen personas de la capital. El casticismo y el paletismo que Arniches plasmó en otras no es tan acusado en esta”. Si lo suficiente para que cualquiera se reconozca en alguno de los nueve personajes que forman el elenco, encarnados, entre otros, por Marisol Ayuso, Juan Calot y Juan Jesús Valverde. “Un milagro tener nueve actores. De verdad”, apunta Fernández Montesinos. Cuenta, con un deje de indignación, que ya ha vivido las dos épocas: “Las de las grandes compañías, y luego la de las obras de dos personajes, la del monólogo. Mientras no recurran a que el director sea un holograma...”

Fernández Montesinos, veterano teatrero, recuerda montajes multitudinarios. “Duele que la situación que vivimos de crisis no lo haga posible”. En parte, también por culpa de los caciques, se llamen como se llamen. ¿Y cuánto queda para acabar con ellos? “Eso está muy, muy, muy lejos”.

Programa de mano

Amores minúsculos. Lleva más de un año haciendo reír y llorar al público de las salas *off*. *Amores minúsculos* es la adaptación al teatro del cómic del ilustrador Alfonso Casas. Diego Rebollo, Iñaki Nieto y Edu Díaz son los tres miembros de Los Zurdos que se enamoraron de aquellos dibujos. La obra llega a partir de mañana, viernes, al madrileño Teatro Nuevo Apolo.

Excítame. Con libreto y música de Stephen Doldginoff, *Excítame* es un *thriller* musical basado en la historia real de dos jóvenes universitarios (Nathan F. Leopold y Richard A. Loeb) que asesinaron en 1924 en Estados Unidos a un adolescente con la única intención de perpetrar el crimen perfecto. En el Club Capitol de Barcelona hasta el 1 de noviembre.

El discurso del rey. El retrato del príncipe tartamudo que no podía leer a Shakespeare de corrido y que llegó a ocupar el trono británico en diciembre de 1936 con el nombre de Jorge VI cuando su hermano Eduardo abdicó, llega hoy y hasta el próximo domingo al Teatro Lope de Vega de Sevilla.

Braulio Ortiz SEVILLA

David Seidler (Londres, 1937) se trasladaba con su familia a Estados Unidos cuando un barco próximo fue bombardeado por la marina alemana, y del impacto que le provocó a aquel niño de tres años ese episodio le quedó como secuela una tartamudez que superaría en su adolescencia. Por su experiencia personal, era lógico que el dramaturgo y guionista tuviese entre las figuras que admiraba a Jorge VI, y que le conmoviera especialmente la superación de aquel hombre que accedió al trono por una carambola del destino, después de que su hermano Eduardo abdicara, y tuvo que superar sus dificultades en el habla. La necesidad de escribir sobre ese personaje se intensificó cuando Seidler conoció al hijo de Lionel Logue, el logopeda australiano que ayudó al monarca. El proyecto de llevar al papel ese capítulo se paralizó cuando el autor pidió permiso a la Reina Madre, y ésta accedió a cambio de que viera la luz cuando ella ya hubiese muerto. La espera, como se sabe, tuvo un desenlace afortunado: *El discurso del Rey* sería una de las películas más celebradas de 2010, y Seidler se haría con el Oscar al mejor guión original.

A partir de hoy y hasta el domingo, el vulnerable Bertie, como se llamaba a Jorge VI en la intimidad, y el extravagante logopeda Lionel Logue vuelven a encontrarse sobre las tablas del Lope de Vega gracias a Magüi Mira, que sucumbió a los encantos de ese *El discurso del Rey* y a la inteligente humanidad de Seidler en una estancia en Helsinki. La directora y actriz se encontró con “un debate político muy interesante, un texto que se pregunta para qué sirve el poder, qué sentido tiene la monarquía hoy”, una reflexión que, además, ahondaba en un momento histórico “fascinante, cuando se estaban for-

Adrián Lastra encarna al monarca británico Jorge VI en un espectáculo programado en Sevilla hasta el domingo. D. S.

● Magüi Mira dirige la adaptación de la película, escrita por el guionista del filme, el autor británico David Seidler

‘El discurso del rey’: la palabra toma el Lope

mando las alianzas que se darían en la Segunda Guerra Mundial. Estamos ante alguien que tiene el poder, pero que no sabe qué trascendencia, qué resultados van a tener sus elecciones. La decisión de Jorge VI podía haber cambiado el mapa de Europa tal como lo conocemos hoy”, señala Mira, que ha contado con un reparto

encabezado por Adrián Lastra y Roberto Álvarez.

Ambos, el rey y su colaborador, prepararán un discurso con el que Inglaterra le declarará la guerra a Alemania: una recreación, defiende Mira, que reivindica la importancia del pensamiento y el verbo. “Hoy vivimos marcados por la imagen, y resulta emocionante

enfrentarse a un texto que habla del poder de la palabra. La imagen es importante, pero si está hueca, si no hay una reflexión detrás, corre el peligro de no decir nada”, advierte la directora. “En la época en la que se ambienta la obra, el poder ha descubierto las posibilidades de la radio, de comunicarse con el ciudadano. Hoy parece que

ver a un político montando en bicicleta da votos, pero a mí me gustaría más que me explicaran su programa, que hablaran de los temas que nos preocupan”, añade.

Mira se apoya en una versión de Emilio Hernández “que potencia el texto de Seidler pero tiene un tono fresco, busca el humor” e incorpora, como transiciones, algunas coreografías. “Hay emociones que se pueden expresar mejor con música, con la fisicidad, con el cuerpo en movimiento, y así lo he hecho”, asegura. Pero la mayor emoción, lo sabe la prolífica Mira, que últimamente ha dirigido *En el estanque dorado*, *Pluto o César* y *Cleopatra*, viene de la mano de los intérpre-

Magüi Mira
Directora

Hoy estamos marcados por la imagen. Me gusta que esta obra reivindique la palabra”

tes. “Yo puedo tener ideas o un texto maravilloso, pero si no tienes unos actores en estado de gracia, talentosos, inteligentes, no llegas al público”, opina. La directora facilita a Adrián Lastra, conocido por la película *Primos* y la serie *Velvet* y con un asombroso parecido al Jorge VI real, un notable cambio de registro. “Es su primer gran trabajo de texto después de varios musicales, y es un reto difícil: se enfrenta a un personaje de ficción, pero también real, y está fantástico”. A su lado, el espectador encontrará a “un actor de una gran empatía” como Roberto Álvarez, “que también se aleja de los registros en los que solemos verlo”, asegura. Ana Villa, Gabriel Garbisu, Lola Marceli y Ángel Savín completan el reparto.

► **‘El discurso del Rey’.** Hasta el domingo en el Lope de Vega. Todos los días a las 20:30, domingo a las 19:30. Entradas de 4 a 21 euros

El 'enfant terrible' del teatro londinense

Por CHRISTOPHER D. SHEA

LONDRES — En el año 2000, el autor teatral Martin McDonagh acusó al Royal Court Theater de cobarde por negarse a poner en escena *El teniente de Inishmore*, su ultraviolenta obra sobre el IRA. Quince años más tarde, el *enfant terrible* de la dramaturgia vuelve al Royal Court con *Hangmen* (*Verdugos*), su primera obra en cinco años y su primer trabajo en un escenario británico desde hace más de una década.

Es la segunda pieza teatral que McDonagh termina de escribir desde mediados de los noventa; fue entonces cuando, con apenas 20 años, creó las comedias lúgubres y trágicas —*La reina de la belleza de Leenane*, *El cojo de Inishmaan*— que le dieron fama internacional. “Todo este tiempo he guardado rencor al Royal Court”, confiesa McDonagh, de 45 años, a pesar de que la Royal Shakespeare Company representó en 2001 *El teniente de Inishmore*, que luego viajó a Broadway. “Por fortuna, cambiaron de personal. No se puede tener rencor a un edificio. Lo he intentado”.

Hangmen gira en torno al personaje de ficción Harry Wade, que interpreta David Morrissey. Harry es verdugo en Oldham (Inglaterra), en el momento en el que se

prohíbe la pena de muerte en 1965. Un extraño intruso se presenta en el pub de Harry, donde se desarrolla la mayor parte de la acción. Uno de los personajes principales desaparece y hay una o dos ejecuciones. Pero tan importante como la trama es el extraño lenguaje y la chachara ingeniosa de sus excéntricos personajes.

La idea de escribir una pieza sobre un verdugo se le ocurrió a McDonagh en la época en la que

ses exiliados. Sus dos creaciones más recientes, la obra de teatro de 2010 *A beheading in Spokane* y la película de 2012 *Siete psicópatas*, transcurren en Estados Unidos. McDonagh asegura que uno de los placeres de escribir la pieza teatral fue “retomar ese estilo de diálogo y esos personajes ligeramente extraños y enfáticos que, sencillamente, llevan la obra a donde ellos quieren”.

El dramaturgo escribió *Hangmen* el año pasado en apenas un mes y su agente se lo llevó al Royal Court, donde habían tenido lugar los estrenos londinenses de tres de sus primeras obras. La directora artística, Vicky Featherstone, decidió inmediatamente incluirla en la programación de otoño. “Hacia el final de la primera escena me decía a mí misma que aquello era el más absoluto Martin McDonagh en plena forma. Fue muy emocionante”, recuerda Featherstone, que califica la obra como “un retrato de Inglaterra brillantemente negativo”.

Aunque *Hangmen* no tiene ninguna intención didáctica concreta, su autor espera provocar en el público una sensación de desasosiego. “Está ambientada en 1963 y 1965, pero definitivamente no son los Beatles”, señala. McDonagh añade que ha querido indagar so-

CHESTER HIGGINS JR./THE NEW YORK TIMES

Martin McDonagh tachó de cobarde al Royal Court Theater por negarse en el año 2000 a poner en escena ‘El teniente de Inishmore’, su obra sobre el IRA.

Martin McDonagh vuelve a Londres tras una década ausente.

intentaba estrenar *El teniente de Inishmore*, pero no se sumergió en el texto hasta el otoño pasado, cuando decidió trasladar la ambientación de Londres al norte de Inglaterra. “Una vez que tuve en la cabeza el acento de esa zona, la obra empezó a hablar por los coños como acostumbra a hacer los irlandeses”.

Este nuevo trabajo representa la vuelta al hogar de su autor, nacido en Londres de padres irlande-

bre la naturaleza de Inglaterra en una época en la que aún se estaba reponiendo de las secuelas de la Segunda Guerra Mundial.

¿Por qué ha tardado tanto en escribir una nueva obra? McDonagh anunció en 2006 que dejaba de lado el teatro y confesó al columnista y escritor Fintan O'Toole en *The New Yorker* que quería “crecer” antes de escribir ninguna otra obra para los escenarios. Durante varios años se centró en el cine. *Six Shooter* (*Pistola de seis disparos*), de 2004, ganó un Óscar al mejor cortometraje de acción real, y *Escondidos en Brujas*, de 2008, se convirtió en una película de culto. En cuanto a lo de crecer, el autor asegura: “Lo he intentado... sin éxito. Simplemente me he

hecho más viejo y aquí estamos, ahorrando gente”.

El dramaturgo dice sentirse a gusto alternando cine y teatro. El ritmo de la composición teatral le resulta menos extenuante que el de la escritura y la dirección de películas, y está igual de bien remunerado. En primavera planea dedicarse al rodaje de una película escrita por él, titulada provisionalmente *Three billboards outside of Ebbing, Missouri* (*Tres vallas publicitarias en las afueras de Ebbing, Misuri*), que estará protagonizada por Frances McDormand y Sam Rockwell. McDonagh dice que no está trabajando en otras obras teatrales: “No tengo ideas para ninguna, pero no debería tardar mucho. Unos 11 o 12 años”.

La nova etapa municipal

¿Resistències al canvi?

La gestió municipal de la cultura a la Barcelona de Colau ha de desterrar l'elitisme i l'immobilisme

QUICO
Pi de la Serra

La perspectiva en la política municipal és d'un temps de canvi i de voluntat d'una revolució democràtica en les formes i el contingut. No coincidir amb els nostres punts de vista és normal perquè els angles en què ens situem dins del camp musical parteixen d'òptiques diferents. Una qüestió que, lluny de ser un problema, afrontem com a font d'inspiració i enriquiment. La intenció és expressar la pluralitat en lloc de buscar la veritat monolítica.

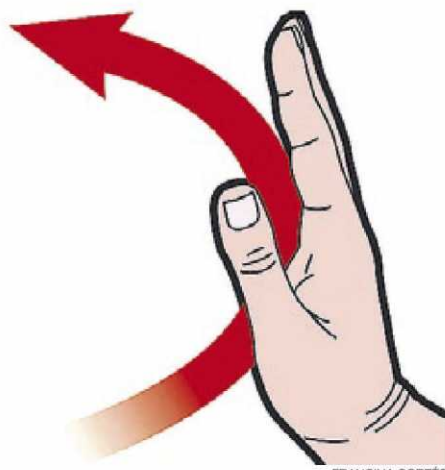
Estem en disposició d'assegurar que la receptivitat de les nostres exposicions per part de les persones amb responsabilitat política serà positiva. No estem tan segurs que els nostres plantejaments siguin rebuts de grat entre els tècnics culturals, els mateixos que per les seves capacitats es van guanyar la plaça fa temps i van mostrar la seva professionalitat en anteriors temps polítics.

ÉS NECESSARI obrir un debat en què participin els agents del sector musical i que el promogui l'ICUB. Així es podran fer els canvis profunds i urgents en la política cultural de Barcelona. Si es porta a terme la convocatòria, es trobarà suport i col·laboració, fins i tot sabent que el camí serà ardu. Confiem que, amb persistència, s'imposarà la voluntat de canvi a favor d'una cultu-

ra popular participativa a l'abast de la ciutadania i en benefici del mateix sector.

Els que subscriuim aquest text formem part del sector musical des de fa dècades. Hem participat sempre que se'ns ha convocat des d'instàncies municipals. Hem sigut part activa en la tasca d'elaborar un llibre que va resumir anàlisis i punts de vista, a més de conclusions i directrius per al futur. Desafortunadament, va ser una oportunitat perduda i només va servir per sembrar el desànim. Quan es va elaborar el llibre blanc de la cultura, almenys pel que fa a música les conclusions denotaven vaguetat i no van reflectir les aportacions dels que diàriament breguem amb la realitat musical de base.

En el passat, la dinàmica sempre ha sigut la mateixa: el regidor de Cultura es reunia primer amb els influents —és a dir, els responsables del Gran Teatre del Liceu, el Palau de la Música, l'Auditori, l'OBC...— i amb ells pactava la inversió municipal, gairebé el 80% del pressupost de l'ICUB dedicat a música. Després el regidor delegava en un càrrec de la seva confiança, moltes vegades un tècnic, la complexa tasca d'aplicar la resta del sector musical, la immensa majoria. La consigna era clara i diàfana: repartir el pressupost sobrant sense que hi hagués cap possibilitat de modificar res.

FRANCINA CORTÉS

Des del respecte a la facultat de la comissionada de Cultura per formar un equip de gestió en l'organigrama de l'ICUB, creiem que un dels eixos del període actual seria rebutjar l'ombra del passat. No pretenem forçar ningú, però tampoc és raonable la reiteració de la mateixa cantarella que se'ns repeteix des dels temps de **Mascarell, Martí i Ciurana**: no es pot fer res, el sector està atomitzat, és caòtic i està mancat d'un interlocutor vàlid. A aquesta cançó melòdica li falta nervi i substància i li sobren prejudicis propis dels que no desitgen moure's del lloc on exerceixen. Això ens condueix a pensar que hi ha qui va despistat en relació amb els canvis que s'han de produir a la nostra ciutat des de l'arribada a l'alcaldia d'**Ada Colau**.

La cultura elitista, l'immobilisme, la projecció de ciutat/parc temàtic, ha ofert beneficis a un sec-

tor econòmic concret. Contrapartida: una ciutadania allunyada de les seves institucions i els barris més desprotegits sense participar de la nòria pública municipal. Al contrari dels que prefereixen una Barcelona congelada, nosaltres estem convençuts que s'ha de canviar de direcció, dotar-la de nous impulsos i democratitzar la vida cultural. Per fer-ho s'ha de comptar amb la iniciativa i les aportacions dels que estiguin disposats a apostar. No deixem de banda en aquesta nova etapa els que fins i tot venint del passat vulguin aportar la seva visió. La tasca requereix competència, il·lusió i solvència. Els reptes s'albiren complexos, encara que comptant amb la voluntat dels que desitgin apuntar-se creiem que es pot aparcar la desídia.

UNA CIUTAT els habitants de la qual participin activament en una vida municipal viva, amb iniciatives, solidària, justa i innovadora és el que va convertir Barcelona en un punt de referència mundial. Aquest seria el camí que nosaltres defensem i pel qual apostem. El món de la cultura, l'art i la música ha d'abandonar actituds de supremacia i enterrar el gregarisme. Reprenguem el caràcter transgressor, democràtic i llibertari que impulsi canvis i ens condueixi a viure amb placidesa i a ser artífexs del destí. Aquest és el nostre esperit, un acte de compromís i una acta per a la memòria. ¡Salut! ≡

Cantautor. Firmen també aquest article Daniel Negro (Harlem Jazz Club) i Lluís Cabrera (Taller de Músics).

Loretta Napoleoni analiza el terrorismo en el ciclo DO Europa

BARCELONA Redacción

Después de la experiencia del pasado año, el ciclo DO Europa 2014 regresa hoy al Born Centre Cultural con la presencia de la periodista, analista y escritora italiana Loretta Napoleoni, que conversará con la también periodista Mònica Terribas en torno al eje temático *Europa en estat d'alerta. El terrorisme, la vulnerabilitat del segle XXI*.

La iniciativa DO Europa nació el año pasado en el marco de los actos del Tricentenario celebrados en el Born Centre Cultural y programó cinco sesiones de conversaciones con pensadores e intelectuales de primer nivel internacional. Un año más tarde, y manteniendo a la periodista Mònica Terribas como comisaria, hoy arranca este segundo ciclo de conversaciones-charlas (en la Sala Moragues, a las 19 h)

concebidas para profundizar en algunos de los aspectos que ya centraron el debate en la pasada edición y, además, introducir otros nuevos que ayuden a comprender mejor lo que significa la Europa actual. Una Europa entendida como una construcción social, económica, institucional y de identidad compartida, así como los valores que conlleva y que determinan un terreno común en el que cohabitan alrededor de

LUIS TATO

Napoleoni, fotografiada en marzo

quinientos millones de ciudadanos.

La presencia de Napoleoni es especialmente oportuna ya que es experta en financiación y nuevas formas de terrorismo, hasta el punto que sus análisis sobre la llamada economía del terror la han llevado a trabajar como asesora de diversos gobiernos en materia antiterrorista. En su último libro *El fenix islamista. L'Estat Islàmic i el redisseny del pròxim Orient*, analiza la creación del Estado Islámico y su expansión territorial y mediática. En el debate de hoy se abordará este fenómeno, la vulnerabilidad europea y cómo está condicionando su actual agenda política. ●

Ferran Barenblit

DIRECTOR DEL MACBA

Polític "El Macba pot ser un espai de resistència" **Món**
"L'èxit internacional pot haver eclipsat el pes local"
Barcelona "Hi ha certa nostàlgia i ens falta autoestima"

"Assumeixo tota la història del Macba"

LAURA SERRA
BARCELONA

Tot just fa cinc dies que Ferran Barenblit ocupa el despatx del director al Macba. Torna a Barcelona després de set anys al centre d'art Dos de Mayo de Móstoles, on va aterrar després de passar sis anys dirigint el Centre d'Arts Santa Mònica. No ve a encetar una revolució –la temporada 2015-16 estava pràcticament tancada i la mantindrà–, sinó per posar nous accents al museu.

Arriba a la direcció després de tres processos traumàtics per al Macba: la crisi que va acabar amb la dimissió del director, les retallades que van afectar la plantilla i la mort del president de la Fundació. Com ho encarrilarà?

Vinc amb un projecte de futur; si no, no hauria vingut. Aquest ha sigut un any clau, per tot el que dius i per les eleccions que afecten les tres institucions consorciades, però jo penso en el que ha de ser el Macba d'aquí cinc, deu o vint anys. Hem de posar el rellotge a l'hora, mirar què ha canviat en aquest temps i fins a quin punt la centralitat de la narrativa del museu és on hauria de ser el 2015 o si s'ha de revisar. No tinc la resposta; això serà un procés de diàleg. Les idees d'un museu no surten del despatx del director de manera messiànica.

Quan va esclatar la crisi va ressorgir la idea que un dels problemes del museu podria ser fundacional, la seva constitució.

La fórmula de consorci i fundació privada té una singularitat que, per

a mi, és un privilegi i és positiva: s'hi poden fer visibles moltes de les tensions i conflictes, anhels i desitjos actuals, en el sentit positiu.

Se sol criticar que no hi hagi el teixit artístic o els treballadors.

El director ve per liderar la institució i executar un projecte, però la institució són els membres del consell i ells han de decidir sobre aquesta qüestió. Ara bé, em sembla un debat raonable.

Quina és la seva ambició al Macba? Pilotar un servei públic que posi en marxa i reflecteixi un pensament crític i que camini de la mà de la ciutadania perquè tots plegats siguem més crítics, ambiciosos, autònoms, més emancipats com a ciutadans.

¿Per emancipar la ciutadania cal que el Macba tingui més públic?

¿Vull fer un projecte atractiu que aporti més públic? Sí. Però l'assistència no és l'objectiu sinó la conseqüència d'una programació i una institució atractives en què els ciutadans es vegin reflectits, que sigui seva, amb un discurs compartit.

Diguem-ho així: ¿el Macba ha atret el seu públic potencial?

Encara no sé si té el públic a què aspira. Som en un país que tot es compta per milions, els premis i els manifestants, tot. A vegades inflen les coses: hi ha museus extremadament significatius i ben arrelats en els seus contextos que no tenen els visitants que té el Macba. Per a mi la clau serà crear vincles molt forts amb grups concrets de persones. Pensar en la institució cultural com a generadora de productes per a

Mancança
"La ciutat necessita un centre d'art que ocupi un paper que no té el museu"

consumidors és donar-nos per perduts davant de l'avanç del capitalisme global i és un camí equivocacat perquè probablement les expectatives de cadascú són molt diferents. El ciutadà vindrà si se sent emocionalment lligat amb alguna cosa que passa a la institució. A Móstoles vam crear microcomunitats. Si parles a tothom, no parles a ningú. Has de parlar a cada persona que entra i crear relacions molt afectives.

¿Una d'aquestes comunitats serà el teixit artístic? Com s'hi acostarà?

Barcelona és una ciutat d'un teixit molt dens que té molts espais per expressar-se. Caldrà mirar aquest mapa i la relació que s'estableix amb els agents. No hem d'atreure el teixit artístic cap aquí, ens hi hem d'insserir nosaltres a dins. Jo ja defensava quan treballava al Santa Mònica que la ciutat necessita un lideratge clar, amb un centre d'art que ocupi el paper que el museu no ha d'ocupar. No crec que existeixi i ja ho defensava fa 13 anys. Llanço la pregunta: on són els artistes que d'aquí quinze o vint anys haurien de tenir una retrospec-

tiva que els consolidés al Macba? Dispersos. Però això no és el museu qui ho ha de definir, perquè no ha de fer política cultural sinó liderar una constel·lació.

¿El Macba ha hagut d'escollir entre tenir influència internacional i aliances al món, o bé la proximitat al ciutadà i al teixit artístic d'aquí?

No crec que una cosa vagi en contra de l'altra, però pot ser que l'èxit internacional que va tenir eclipsés el seu pes local. A vegades em sembla que demanem una mica massa als museus, que responguin a totes les necessitats. I em pregunto si cada museu a Europa ho fa.

¿Està d'acord amb l'afirmació que Barcelona ha perdut pols creatiu?

Creo que hi ha un punt de nostàlgia d'un passat molt intens, quan tots els ulls del món estaven fixats en la ciutat. Però potser la normalitat és ara; no es pot ser líder sempre. I també hi ha una certa autoestima que cal enfortir. Però el que és important són les idees que estem generant, no pas com se'n veu al món o si som ca-

PERE TORDERA

paços d'organitzar uns Jocs Olímpics cada quatre anys. El que és important és pensar què estem fent, quins discursos es posen en marxa, quina capacitat d'atracció tenim. Parlem del què i del com, més que no pas a qui ho destinem. Això ja vindrà.

¿Els museus han de canviar el discurs i la manera d'acostar-se i fer participar el ciutadà, en paral·lel a l'evolució que estem veient en la societat i la política?

Absolutament, sí. El museu és un laboratori on es poden assajar noves institucionalitats. A més, l'art moltes vegades reflexiona sobre això. A nivell pràctic, esclar, no vol dir que se'n puguin treure conclusions com si fos un manual d'instruccions. Però m'agrada pensar que un museu pot fer l'efecte papallona: vull pensar que la pròxima revolució començarà en un museu. Només per penjar quadres no val la pena treballar.

Això implicarà anar més enllà de l'exposició. Què més hi haurà?

Hem de desterrar la idea que l'exposició és una categoria superior del

treball d'un museu. Totes les esferes han de tenir una jerarquia similar: l'educació, els programes públics, les publicacions, arxius, biblioteca i la col·lecció, que és el que quedarà d'aquí cinquanta anys.

Què compra del que hereta?

Tot, i amb molta alegria. No vinc a trencar amb res: assumeixo tota la història del Macba i construeixo sobre unes bases extremadament sòlides, que són certes dinàmiques institucionals i desenvolupaments temàtics. Aquest museu ha determinat molt del que ha passat a nivell local i global, ha tingut un pes en el món de l'art. Per això hi ha tantes mirades posades sobre el Macba.

Quines línies artístiques abordarà?

Continuarem definint un espai de pensament antihegemònic que pugui mirar la història de l'art des de discursos que van passar desapercibuts en el seu moment i que tenen una rellevància artística i política molt important, cosa que va encapçalar Manolo Borja-Villel i que va continuar Bartomeu Marí. Dins d'això, els subtemes que penso desenvolupar són tres. Un té a veure amb les cultures populars contemporànies: què va passar a partir dels 70 quan eclosiona una ciutat que era una festa i que crea unes subcultures molt fortes. Després m'agradaria mirar què ha passat en el trànsit de la modernitat a la contemporaneïtat que ha fet que es perdin somnis, anhels, esperances i el món utòpic que ens plantejàvem (el socialisme, capitalisme, la Transició...). El Macba pot ser un espai de resistència davant una certa estandardització i homogeneïtzació, també de les emocions. Thatcher deia als 80: "*There is no alternative*". Doncs pots ser sí, que n'hi ha. Els comissaris indis de Raqs Media Collective ho diuen així: "No podem deixar que el futur sigui captiu del present". La tercera pota té a veure amb el temps, el cos i el valor polític del cos i això ens porta a la *performativitat*. També hem de mirar al passat, els 50, 60, 70. I crec que la trama discursiva d'un museu ha de ser prou sòlida per poder admetre contradiccions. Es demana un discurs massa tancat, com si hi hagués una clau mestra que obrís totes les portes.

El museu s'ha d'ampliar, però diria que ja no anem sobre terminis.

La idea interessant és que un museu que va néixer fa 20 anys implantat al mig del Barri Xino abraça la plaça que l'ha vist néixer. Em sembla una metàfora. No sé l'estat d'execució del projecte ni el pressupost, però aquí hi ha molt marge per pensar. Un museu amb una plaça al centre sona molt temptador. ■

El nuevo director del Macba, fotografiado ayer en el museo situado en el barrio del Raval de Barcelona. / CONSUELO BAUTISTA

FERRAN BARENBLIT Director del Macba

“Los directores de museo no somos caudillos todopoderosos”

J. Á. MONTAÑÉS / R. BOSCO

Barcelona
“Un museo debe basarse en un discurso sólido y coherente, pero no necesita una llave maestra, ni una fórmula para explicarlo todo. Esto es lo que pretendo conseguir: un discurso suficientemente sólido para posicionarse en el panorama local y global, capaz de metabolizar las excepciones sin ningún tipo de dificultad”. Lo afirma Ferran Barenblit (Buenos Aires, 1968), nuevo director del Museo de Arte Contemporáneo de Barcelona (Macba), que llega a Barcelona después de dirigir durante siete años, y desde su apertura, el Centro de Arte 2 de Mayo (CA2M) de Móstoles (Madrid).

Argentino de nacimiento y catalán por origen y formación —“Las nacionalidades se hacen poco a poco”, mantiene con un ligero acento porteño—, consiguió colocar un centro nuevo y periférico como el CA2M en el circuito artístico, con exposiciones como la dedicada al punk y su impronta en el arte contemporáneo, abierta hasta el pasado domingo, y ahora se enfrenta al reto de reconducir el rumbo que el Macba perdió en los últimos años de gestión de Bartomeu Marí. “El Macba tiene que leer su historia y, a partir de sus cimientos, que son extraordinariamente sólidos, ser capaz de seguir construyendo y creciendo. Dentro de unos años los logros de Marí brillarán más que el traspás vinculado a la exposición *La Bestia y el Soberano*”, indica Barenblit, refiriéndose a la polémica que terminó con las di-

misiones de su predecesor. Al conocer que la muestra incluiría una escultura de Juan Carlos I sodomizado, Marí decidió vetarla para finalmente permitir su inauguración tras las acusaciones de censura y las críticas que le llovieron. Al final, fue una de las exposiciones más visitadas de los últimos tiempos en el Macba.

Diplomático a más no poder y cuidadoso con sus palabras, Barenblit, no quiere valorar si habría obrado igual como Marí. “Es muy fácil hacerlo *a posteriori* y con las cartas marcadas”. Buen conocedor de la estructura del museo y sus nuevos estatutos, afirma no estar preocupado por el peso para decidir del Consorcio formado por Ayuntamiento, Generalitat, Fundación Macba y Ministerio de Cultura, ni por el cada vez mayor protagonismo del gerente Joan Abellà.

Momento para consolidar

“Los directores de museo no somos caudillos todopoderosos; nunca es bueno concentrar demasiado poder en una única persona. Hay que pensar en nuevas institucionalidades y desde el museo impulsar una reflexión sobre cómo se gobiernan las instituciones. El museo es un espacio de negociación continua y de visibilidad de conflictos tanto externos como internos. Sé que es un momento de grandes cambios. El papel del director es importante en esta coyuntura de cambio”, asegura el director, que asegura que cubrirá las plazas de responsable

“El Macba tiene que leer su historia y seguir creciendo y construyendo”

“Es fácil valorar ‘a posteriori’ lo que yo hubiera hecho ante la obra sobre el Rey”

“Soy favorable a que artistas y galeristas entren en los órganos de gobierno”

de exposiciones y programas públicos, vacías tras los despidos de Valentín Roma y Paul B. Preciado, también a raíz de la mencionada muestra.

Se declara “absolutamente favorable” a introducir nuevos agentes —como artistas y galeristas— en órganos de gobierno del museo como el Consorcio, una propuesta de Barcelona en Comú, la formación política de la alcaldesa Ada Colau, descartada *a priori* por la Fundación Macba, que se encarga de la adquisición de las obras para la colección permanente, mientras que el resto de las instituciones financian el presupuesto ordinario.

Barenblit lleva sólo cinco días en el cargo, pero ya tiene las ideas claras por lo que concierne a las directrices generales. “Es el

momento de consolidar y no de crear nuevos espacios. En Barcelona necesitamos más *software* y menos *hardware*. Hay que aprovechar al máximo lo que tenemos. El Macba debe acabar abrazando la plaza que lo ha visto nacer en 1995, hace 20 años, y esto es uno de sus grandes oportunidades y retos, “pero no es necesario crear nuevas infraestructuras”, afirma, descartando “en un horizonte inmediato”, uno de los grandes proyectos que presentó Marí en julio de 2014 en el que se acababa ocupando los 3.000 metros de la cercana iglesia de la Misericordia para instalar la colección permanente del museo. “De todas formas no conozco a fondo estos planes. Me han respetado bastante los tiempos y hasta el día 30 estubo en Madrid”, remarca.

Respecto a la programación para los próximos meses, que no dará a conocer hasta 2016, avanza que dará tanta importancia a las exposiciones como al resto de actividades, el archivo y las publicaciones. También mantendrá la línea más experimental y vanguardista que le ha caracterizado desde su etapa en el Centro Santa Mónica, que abandonó tras un sonado enfrentamiento con el consejero de Cultura Joan Manuel Tresserras. Otro de sus retos será armonizar la apertura a Latinoamérica que planteó Manuel Borja-Villel con el interés de Marí por el norte de África. En definitiva, retener lo mejor de cada uno de sus cuatro antecesores. “El Macba debe establecer sus narrativas y esgrimir un desarrollo temático muy consistente, que pasa por la revisión de las culturas populares contemporáneas y las narraciones oficiales. Me interesa transformar, no romper y pensar el arte contemporáneo en 2015, desde un museo en la costa del Mediterráneo con una visión antibalaterna y una posición antihegemónica”, indica. No renuncia a la pasión, los sueños y los anhelos que planteó la modernidad. Y por ello asegura: “El futuro no debe ser cautivo del presente”.

ENTREVISTA

“El Macba ha de tornar a posar el rellotge a l’hora”

Ferran Barenblit, director del Macba

TERESA SESÉ
Barcelona

Es el seu cinquè dia com a director del Macba i Ferran Barenblit (Buenos Aires, 1968) demana calma. Arriba carregat d'intuïcions però confessa que encara és aviat per parlar de projectes, que abans necessita familiaritzar-se amb una institució de la qual ha gaudit enormement com a usuari, i que al capdavall, “un striptease no és una lliçó d'anatomia: el museu s'ha d'anar revelant i també descobrint, moltes vegades se li demana un gran projecte, que sigui el gran posseïdor d'un discurs, però això és el mateix que creure que la veritat existeix”. Però Barenblit, que va ser director del Centre d'Arts Santa Mònica i en els últims anys ha estat al capdavant del Centre d'Art Dos de Maig de Móstoles (CA2M), sembla que sap molt més del que explica i administra la informació amb extrema cautela, com si tingués por que al lloc més insospitat s'hi pogués amagar una indesitjada polèmica. “Si vols saber el que faré, fixa't en el que he fet”, i cita, per exemple, l'exposició de Jeremy Deller i les dedicades a Sonic Youth i el punk al centre madrileny. Arriba a un museu en hores baixes, assetjat per les retallades i en procés d'ampliació que encara prova de deixar enrere una etapa convulsa. La seva, si ho és, serà una revolució tranquil·la, amb l'ajuda d'un nou equip del qual no revela noms.

Amb quin estat d'ànim rep aquesta herència?

Pensant només en el futur. El moment no és el millor, sens dubte, però d'aquí a un temps quedarà com una etapa superada. Sempre he cregut que aquí hi ha un projecte possible que es pot construir sobre uns fonaments extraordinàriament sòlids.

Com veu el museu d'aquí a cinc anys?

La meua proposta, que no és trençar sinó transformar, vol ser una continuació del recorregut, agafar tot el que s'ha fet fins ara i anar-hi afegint alguns elements nous.

No es planteja, per tant, un canvi de model.

No, no, aquest museu té uns eixos discursius molt sòlids. El que m'agradaria afegir són alguns elements que tenen a veure amb la visió. Després de vint anys el Macba ja està en condicions de remirar la seva pròpia història, de veure l'efecte que ha tingut sobre una realitat artística i no artística, local i global, i a partir d'aquí, repensar on vol posar l'eix de la seva mirada. Si la centralitat narrativa està posada en una dècada determinada, l'art conceptual dels setanta o una altra, i veure cap a on caldria traslladar-la per entendre l'art que es fa avui. Museu i art contemporani són en certa manera con-

Ferran Barenblit ahir al Museu d'Art Contemporani de Barcelona

LUIS TATO

ceptes antagonics. La pregunta no és nova. Com pot existir un museu d'art contemporani quan des del moment en què entra al museu deixa de ser contemporani? El repte és com mantenir aquesta actualitat. I l'actualitat és la mirada. El Macba ha de tornar a posar el rellotge a l'hora.

En la seva primera compareixença, just després de ser nomenat director, va posar l'accent del seu discurs en els públics. Això ha provocat moltes lectures, des dels qui van voler veure la denúncia d'un cert hermetisme

DIÀLEG

“El director d'un museu no és un cabdill que pugui fer el que doni la gana”

PÚBLIC-PRIVAT

“L'objectiu comú amb la Fundació Macba ha de ser el servei públic”

en relació amb la ciutat fins als qui van pronosticar que el populisme s'instal·lava al Macba.

Un museu no és un lloc on es té un coneixement especial i al qual ve un públic a gaudir-ne tan sols d'una manera passiva, sinó que hi ha un coneixement compartit en el qual participem tots. Això ja és així, i partint d'aquesta realitat la meua proposta és treballar simultàniament en diverses esferes (educació, activitats, arxiu, biblioteca...) en les quals l'exposició no se situï jeràrquicament per sobre

de les altres. És el que he fet els últims set anys a Móstoles i és el que m'agradaria continuar fent. L'exposició, és veritat, és la principal forma de contacte entre art i audiència des de fa segles, i ho continuaré sent durant molt de temps. Tot i això, crec que una centralitat en les audiències ha de pensar en quines altres fórmules hi ha i com activar el paper de les audiències. Populista? En absolut. Cal posar-se a la pell de totes i cadascuna de les persones que entren al museu, però no atreure més públic no és un objectiu. L'augment de públic ha de ser la conseqüència d'una feina ben feta.

Què passarà amb el Programa d'Estudis Independents (PEI), actualment en suspens?

El PEI ha estat un model, una referència, i continua existint, sense cap dubte. És un model extraordinari i ha estat un dels grans actius de generació de pensament i de discurs del museu. El meu entusiasme és absolut.

Vostè és un gran coneixedor de l'escena local, especialment la més emergent; és fàcil pensar que aquesta tindrà un protagonisme més gran.

Provinc de la primera línia de foc de la ciutat, vaig créixer i em vaig formar aquí, amb alguna experiència fora, a Madrid, que tampoc no és tan lluny. La mirada ha de ser local per força, una mirada des de Barcelona. Ara bé, si em pregunta el percentatge d'artistes locals que hi haurà al Macba no puc respondre. Però, insisteixo, el museu ha de ser un agent en esferes que van més enllà de l'exposició. I a més ho ha fet, no estic inventant res. El mapa local està en ple procés de redefinició: canvis d'ideologia a les institucions... És

molt interessant que una ciutat tingui una polifonia de veus i que tot això passi alhora.

Una polifonia que es plasmarà també al consell general del consorci del Macba, amb noves incorporacions de l'Ajuntament, la Generalitat i possiblement del Ministeri de Cultura. Això foragita el perill d'ingerències polítiques?

Moltes vegades quan faig una xerrada en un màster em pregunten si sóc lliure treballant per l'Administració. Jo sempre dic: “No, però tu no vols que jo sigui lliure?”. El director d'un museu no és un cabdill que pugui fer el que li doni la gana, ha d'estar sotmès a un espai de diàleg, d'interacció, que no vol dir d'ingerències. El museu és resultat d'un espai de diàleg.

El seu repte més important?

N'hi ha molts. El més gran és fer un museu tan bo com el que va ser i és. És extraordinàriament respectat al món. Aquest és un repte personal. A nivell institucional, l'expansió dels edificis. Un museu que aterra al Raval com un element difícil d'entendre l'any 1995 com a part d'un projecte de regeneració urbana acaba abraçant la plaça que el veu néixer. És una metàfora molt bonica.

Quin paper ha de jugar la Fundació Macba?

Servei públic. La col·laboració públicoprivada és extraordinària sempre que tinguem tots com a objectiu el servei públic. Això ha de quedar clar en un contracte-programa que ha de servir també per a les administracions. Això és el que ens permetrà treballar amb serenitat. ●